

**KAUNO SANATORINIO LOPŠELIO-DARŽELIO „PUŠYNĖLIS“
SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS
VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS
I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos vykdymo Kauno sanatorinio lopšelio-darželio „Pušynėlis“ (toliau – darželis) tvarkos aprašo (toliau – tvarkos aprašas) paskirtis – padėti darželiui užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Tvarkos tikslas - ugdyti pozityvų darželio bendruomenės elgesį ir sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, grupės, įstaigos, šeimos lygmeniu, siekiant užkirsti kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir patyčioms.

3. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

3.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

3.2. kiekvienas darželio administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

3.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

4. Visi darželio bendruomenės nariai (administracijos atstovai, pedagogai, švietimo pagalbos specialistai, kiti darbuotojai) turi būti supažindinti pasirašytinai su darželio smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos vykdymo tvarka.

5. Tvarkoje apraše vartojamos sąvokos smurto ir patyčių formoms apibūdinti:

5.1. **Smurtas** – tai elgesys, kuris pažeidžia edukacinius tikslus ir pagarbaus požiūrio į vienas kitą nuostatas darželyje. Tai žala ugdytinio sveikatai, išlikimui, raidai, orumui, siekiant jam suteikti fizinį ar psichologinį skausmą.

5.2. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

- žodinės patyčios: pravardžiavimas, gąsdinimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas, pašaipios replikos apie žmogaus kūną, religiją, tautybę, negalią, išvaizdą, žeminantys ar skaudinantys pokalbiai apie ugdytinį, žeminantys tėvų/globėjų priekabiavimai prie darbuotojų, kitų vaikų neišsiaiškinus situacijos, kitų žmonių ignoravimas dėl jų amžiaus ar išvaizdos, vertimas rinktis su kuo bendrauti/nebendrauti, tyčinis kito žmogaus įskaudinimas, demonstratyvus atsisakymas vykdyti administracijos, pedagogų nurodymus, demonstratyvus ar piktybinis vengimas spręsti smurto/patyčių atvejus ir kt.;
- fizinės patyčios: mušimas, pargriovimas, įspyrimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, kumščiajimas, stumdymas, rankos užlaužimas/tampymas, spjaudymas, daiktų gadinimas ar atiminėjimas, drabužių/daiktų gadinimas, plaukų pešiojimas, dūrimas daiktu, turtinė žala ir kt.;
- socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas, apkalbėjimas, ignoravimas, šmeižimas, kaltinimas tuo, ko vaikas/suaugęs nepadare, nebendravimas su vaiku/suaugusiuoju, spaudimo darymas, neapykantos prieš kitą asmenį kurstymas, demonstratyvus piktybinis izoliavimas, vertimas kitą žmogų neatskleisti smurtinių veiksmų pedagogams bei administracijai, išjuokimas siekiant pažeminti, privačios informacijos atskleidimas siekiant pažeminti, reketas ir kt.;
- elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

5.3. **patyčias patiriantis vaikas** - vaikas, iš kurio yra tyčiojama.

5.4. **besityčiojantysis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

5.5. **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi.

5.6. **patyčių stebėtojas** – vaikas ar suaugęs, matantis ar žinantis apie patyčias.

5.7. **patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis darželio bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

5.8. **smurto/patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena** – smurto/patyčių situacijos darželyje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinių geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinių tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

6. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“, Jungtinių Tautų vaiko teisių

konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

II SKYRIUS

SMURTO, PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

7. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi darželio veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi darželio vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, grupių mokytojos, direktoriaus pavaduotoja ugdymui, o jos vykdyje dalyvauja visi darželio bendruomenės nariai.

8. Darželio vadovas yra atsakingas už šio tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio darželio Vaiko gerovės komisijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą darželio bendruomenei ir vykdymą.

9. Smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja ir vykdo Vaiko gerovės komisijos nariai, kurie kasmet:

9.1. surenka duomenis dėl darželyje fiksuotų pranešimų apie smurtą/patyčias ir atlieka jų analizę;

9.2. vadovaudamiesi pranešimų apie smurtą/patyčias analizės duomenimis rengia smurto/patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

9.3. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

9.4. teikia siūlymus darželio vadovui dėl smurto/patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto/patyčių prevencijos ar intervencijos srityje (socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo/si sritis) ir kitais klausimais;

9.5. teikia siūlymus darželio vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos vykdymo tvarkos aprašo tobulinimo;

9.6. atlieka kitus Smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos vykdymo tvarkos apraše numatytus veiksmus.

10. Pedagogai grupėse vykdo smurto ir patyčių stebėseną bei prevenciją:

10.1. kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus grupėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu bei patyčiomis;

10.2. grupėje veiklą metu kreipia dėmesį ir aptaria su ugdytiniais žodines, fizines, socialines, elektronines patyčias (jų atpažinimą, ypatumus, tinkamo reagavimo būdus) pedagogo pasirinkta forma;

10.3. ugdo socialines ir emocines kompetencijas (ugdomi vaikų savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kiti socialiniai įgūdžiai, integruojant į ugdymo turinį, įgyvendinant prevencines programas „Kimochis“ ir „Zipio draugai“ ar kitu darželio pasirinktu būdu;

10.4. esant poreikiui tėvų susirinkimo metu skiriama laiko mikroklimate grupėje aptarimui. Su tėvais aptariamos žodinės, fizinės, socialinės bei elektroninės patyčios (jų atpažinimas, ypatumai, tinkamas reagavimas), konkrečios probleminės situacijos grupėje bei jų sprendimai. Svarbi pokalbių dalis – tėvų motyvavimas atpažinti ir tinkamai reaguoti į smurtą/patyčias grupėje.

11. Darželio Vaiko gerovės komisija informuoja įstaigos vadovą apie esamą situaciją.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

12. Visais įtariamų ir realių smurto bei patyčių atvejais kiekvienas darželio administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas (priedas Nr. 1):

12.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą/patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

12.2. primena ugdytiniui, kuris smurtauja/tyčiojasi, darželio nuostatas ir elgesio taisykles;

12.3. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus/globėjus, rūpintojus ar mokyklos darbuotojus bei kitas institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

12.4. informuoja grupės mokytoją, direktoriaus pavaduotoją ugdymui apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias/smurtą;

12.5. atlieka kitus darželio tvarkos apraše numatytus veiksmus.

13. Grupės mokytojas, gavęs informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias/smurtą:

13.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

13.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

13.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

13.4. užpildo įvykio fiksavimo formą (priedas Nr. 2);

13.5. įvykio fiksavimo forma registruojama smurto/patyčių registravimo žurnale (priedas Nr. 3);

13.6. atlieka kitus darželio smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos vykdymo tvarkos apraše numatytus veiksmus.

14. Grupės mokytojas, nesiliaujant smurtui/patyčioms ar esant sudėtingesniai smurto/patyčių atvejui, kreipiasi į darželio Vaiko gerovės komisiją ir perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį.

15. Vaiko gerovės komisija, kaip patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuojantys asmenys, įvertinę turimą informaciją:

15.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, grupe, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

15.2. informuoja darželio vadovą apie esamą situaciją;

15.3. atlieka kitus mokyklos tvarkos apraše numatytus veiksmus;

16. Asmuo, kuris pastebėjo ir/ar įtarė vaiką smurtaujantį, pasityčiojantį iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, turėtų informuoti darželio vadovą, kuris imasi darželio tvarkos apraše ar kituose dokumentuose numatytų veiksmų.

17. Asmuo, kuris pastebėjo ir/ar įtarė administracijos atstovą, pedagogą, švietimo pagalbos specialistą ar kitą darbuotoją smurtaujantį, besityčiojantį iš vaiko, turėtų informuoti darželio vadovą, kuris imasi darželio tvarkos apraše ar kituose dokumentuose numatytų veiksmų.

18. Darželio vadovas, sužinojęs apie mokyklos darbuotojo patiriamas patyčias/smurta arba mokyklos darbuotojo smurtavimą/tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių, numatytų Darželio smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos vykdymo tvarkos apraše.

19. Ugdytinis apie suaugusiojo asmens smurta/patyčias praneša tėvams, kurie raštu kreipiasi į įstaigos vadovą.

20. Visiems smurto/patyčių dalyviams pagal individualius poreikius darželyje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

21. Kitus patyčių dalyvius pagal individualius poreikius, grupės mokytoja ar administracijos atstovas nukreipia ugdytinį ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į Savivaldybės švietimo pagalbos įstaigą(nesant įstaigoje švietimo pagalbos specialisto - psichologo).

IV SKYRIUS

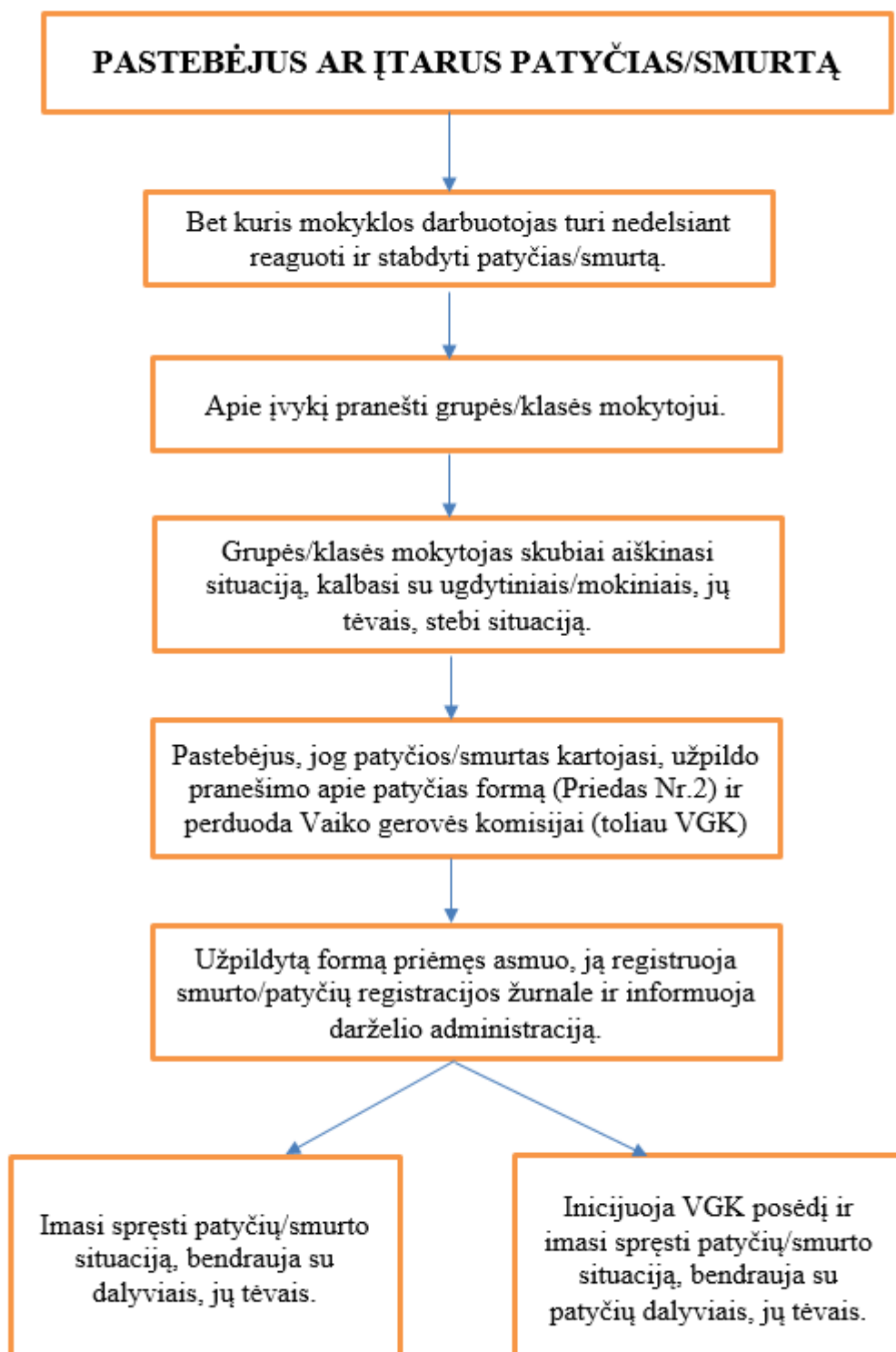
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

23. Kiekvienas darželio bendruomenės narys yra atsakingas už savo elgesį.

24. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas talpinamas darželio internetinėje svetainėje susipažinti tėvams ir kitiems suinteresuotiems asmenims.

KAUNO SANATORINIO LOPŠELIO-DARŽELIO „PUŠYNĖLIS“ REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS

Įtariant patyčias, vienas svarbių elementų yra tokio elgesio pasikartojimas. Žymėti pastebėtus faktus, kitų perduotą informaciją apie patyčias svarbu dėl šio reiškinio atskleidimo kitiems asmenims – vaikų tėvams, pedagogams ar esant poreikiui kitiems specialistams. Taip pat dėl patyčių masto mažėjimo įvertinimo.

KAUNO SANATORINIO LOPŠELIO-DARŽELIO „PUŠYNĖLIS“ PRANEŠIMO APIE PATYČIAS FORMA

Pranešimo data

Ugdymo įstaigos pavadinimas Kauno sanatorinis lopšelis-darželis „Pušynėlis“

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias:	
Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, išpyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.); ○ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas; ○ Elektroninės: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.). ○ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____ 	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Mokinio, <i>patyrusio patyčias</i> , vardas, pavardė, amžius, (grupė)	
Mokinio -ių, <i>kuris tyčiojosi</i> , vardas, pavardė, amžius, (grupė)	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Lopšelio-darželio pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su:

Mokiniu, patyrusiu patyčias:	
Mokiniu, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais darželio darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

SMURTO/PATYČIŲ ATVEJŲ REGISTRAVIMO ŽURNALAS

Patyčių formos¹:

F – fizinės

Ž – žodinės

E – elektroninės

S – socialinės

Patyčių dalyviai:

M – mokinys (-iai)

(klasė) – klasė, kurioje mokosi mokinys (-iai)

S – suaugusysis (-ieji)

Data	Pranešusiojo vardas, pavardė, pareigos	Naudotos patyčių formos F, Ž, K, S	Patyčias patyrė		Tyčiojosi		Pastabos	Parašas
			M (grupė) S	Mot. Vyr.	M (grupė) S	Mot. Vyr.		

¹**Fizinės** – vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumščiojimas, apspjovimas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas ir pan.).

Žodinės – pravardžiavimas, grasinimas, užgauliojimas, erzinimas, žeminimas žodžiais ir kt.

Elektroninės – patyčios, vykstančios socialiniuose tinkluose, kitose interneto vietose arba (ir) naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas ir pan.).

Socialinės – įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas.

